

6.5.2021

Eduskunta
Talousvaliokunta / HE 46/2021 vp
TaV@eduskunta.fi

Keski-Suomen liiton lausunto lakiesityksestä valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi

Keski-Suomen liitto kiittää mahdollisuudesta antaa asiantuntijalausunto yritystoiminnan kehittämiseksi tarkoitetun avustusjärjestelmän säädöksistä.

Lakiesitys ja sen tavoitteet ovat selkeät ja aikaa kestävä. Tavoitteena on erityisesti pk-yritysten uudistuminen, kasvu, kansainvälistyminen ja kilpailukyky. On hyvä, että avustusten painopiste säilyy pienissä ja keskikokoisissa yrityksissä. Keski-Suomen kannalta on kuitenkin välttämätöntä, että mahdollisuus suurten yritysten hankkeiden vauhdittamiseen säilyy myös II-tukialueilla. Ilman erikoisten yritysten hankkeita ja niiden rahoitusmahdollisuuksia maakunnan kasvu- ja kilpailukykytavoitteita ei voida saavuttaa.

Joustavuus

Varautuminen äkillisiin ja yllättäviin häiriötilanteisiin on tarpeellista. Pandemian kokemusten perusteella säädettäisiin, että yritysten on mahdollisuus saada poikkeuksellisissa oloissa kehittämisavustusta toimintansa tukemiseksi, sopeuttamiseksi ja maksuvalmiuden turvaamiseksi. Valtiolla on oltava jatkuva valmius ja kyky toimia nopeasti, joustavasti ja pitkäjänteisesti sekä pandemian kaltaisissa tilanteissa että tyypillisemmissä äkillisissä rakennemuutostilanteissa.

Lakiesitys mahdollistaa ELY-keskuksille päällekkäisen tukimuodon TKI-hankkeissa suhteessa maakunnan liittoihin. Koska merkittävä osa toimenpiteistä on nykyään monialaisia, monitoimijaisia ja ilmiöpohjaisia, on linjaus ymmärrettävä. Eduskunnan tulisi kuitenkin samalla huolehtia, että vastaava joustonvara on maakunnan liittoja koskevassa lainsäädännössä. Parhaillaan eduskunnan päättävänä olevaa aluekehittämislakia (HE 47/2021) on selkeytettävä niin, että maakunnan liitto voi myöntää tukea myös yksittäiselle yritykselle osana laajempaa kehittämishanketta.

Jatkossa lain nojalla myönnetään myös Oikeudenmukaisen siirtymän rahaston (JTF) varoja yrityksille. Rahaston tavoitteena on vähentää sosioekonomisia vaikutuksia, joita syntyy turpeen energian käytön vähenemisestä. Yritystukea on voitava kohdentaa turvealan yrittäjille, jotka uudistavat liiketoimintaansa ja siirtyvät uusille toimialoille. Myös muut maaseutuyritysten väliinputoajaryhmät olisi jatkossa sisällytettävä avustusjärjestelmän piiriin. Tällaisia ovat maa- ja metsätaloutta palvelevat yritykset kuten maa- ja metsätalouden koneurakointi, lähiruoan suoramyyni ja maaseutumatkailu. Lain soveltuvuus oikeudenmukaisen siirtymän toimeenpanoon onkin tarkistettava kauttaaltaan ja tehtävä tarvittavat muutokset.

Aluekehittämistavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan EU-rahastojen lisäksi kansallista yritysrahoitusta. Kansallisen rahoituksen jatkuvuus ja riittävyys on turvattava myös elvytysvaiheen jälkeen.

Tukialueet ja tukitasot

EU-linjausten perusteella tehtävät tukialueiden ja tukitasojen määrittelyt voivat johtaa liian korkeisiin tukitasojen eroihin Itä- ja Pohjois-Suomen sekä Etelä- ja Länsi-Suomen kesken. Isot erot yritystukien määrissä ja tukitasoissa voivat vääristää kilpailua, heikentää entisestään maakuntien rajoilla sijaitsevien seutujen kehittymistä sekä lisätä vihreän siirtymän haittavaikutuksia. Kun avustuksia myönnetään, huomion tulee olla hankkeiden vaikuttavuudessa avustusjärjestelmän tavoitteiden mukaisesti. Yritysten ja muiden toimijoiden yhdenvertaisuus ja tasapuolinen kohtelu edellyttävät, että yrityksen kehittämisavustuksen ja toimintaympäristön kehittämisavustuksen myöntökriteerit ovat mahdollisimman yhteneväisiä eri puolilla Suomea.

Keski-Suomen liitto edellyttää, että maakunta voi jatkaa valtiontukialueena vuosina 2022–2027. Eri-tyisesti tulee huolehtia, että Saarijärven-Viitasaaren seutu EU-liittymissopimuksen mukaisena harvaan asuttuna alueena pysyy yritystukien II-alueena ja että Jämsä vakavan rakennemuutoksen kaupunkina nousee II-alueeksi. Oikeudenmukaisen siirtymän vaikutusten perusteella esitämme lisäksi, että Joutsan ja Keuruun seudut sekä Konneveden kunta sisällytetään II-alueeksi. Turpeen energiakäytön nopea väheneminen heikentää näiden alueiden taloutta Saarijärven-Viitasaaren seudun ohella.

Hallinnollinen taakka ja viestintä

Avustusjärjestelmän hallinnollista taakkaa on kevennettävä edelleen. Selkeä ohjeistus, monikanavainen viestintä ja helppokäyttöinen tietojärjestelmä auttavat sekä hakijoita että viranomaisia toimimaan oikein ja viivytyksettä.

Ympäristönäkökohtien huomioiminen on Suomen kestävän kasvun tavoitteiden mukainen ja siten perusteltu. Koska säädös on hyvin ylimalkainen, on avustusjärjestelmän ohjeistuksessa ja viestinnässä kerrottava selkeästi ja yksiselitteisesti reunaehdot tavoitteen suhteen.

Paljon tärkeitä yksityiskohtia jää ratkaistavaksi asetustasolla. Jotta myös laadittava asetus perustuisi laajaan tieto- ja kokemuspohjaan, on työ- ja elinkeinoministeriön huolehdittava avoimesta ja laajasta eri sidosryhmien kuulemista asetuksen valmistelussa.

KESKI-SUOMEN LIITTO

Pekka Hokkanen

vt. maakuntajohtaja

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.